

Čínsko-ruské objetí

Moskva je slabá, ale pro Peking nyní cenná

Sblížení Ruska a Číny pozorujeme už delší dobu, byl zatím postupuje rychle jen rétoricky, zatímco skutečné kroky jsou pomalé. Bylo by proto snadné odbýt společné prohlášení vydané nedávno ruským prezidentem Vladimírem Putinem a jeho čínským protějškem Si Ťin-pchingem jen jako další propagandistické cvičení. Byla by to ale chyba.

Deklarace ukazuje, že obě země mají společný cíl, kterým je změnit současný stav mezinárodních vztahů. Hovoří proto o „nové éře“. Není to nic nového. Rusko ani Čína se totiž v současném uspořádání necítí komfortně, samy sebe navenek zobrazují a zřejmě i vnímají jako nedocenené mocnosti, které zastíňují dominance ostatních. Tedy hlavně Spojených států amerických.

Čína a Rusko požadují, aby určité země, myšleno Západ, nevnucovaly své „demokratické standardy“ ostatním, což je podle nich proti demokracii. Zkrátka i diktatura může být demokracie, a trvání na demokracii je nedemokratické. Což trochu připomíná George Orwell a jeho román 1984. Konkrétně Rusko a Čína vystupují proti rozšiřování Severoatlantické aliance, na čemž má zájem Rusko. Více prostoru pak ale věnují problémům asijsko-pacifické oblasti a kritice USA a jejich spojenců tam, což je zájem Peking. Ukazuje to, kdo že v této dvojici je evidentně a logicky silnější. Je to Čína.

Jenže kritika možného rozšiřování NATO, které je jinak Peking ukradené, ukazuje, že Rusko je nyní pro Čínu mimořádně cenné. Vladimír Putin totiž vytváří v Evropě napětí, které donutilo Američany přesměrovat svou pozornost z Pacifiku do Evropy.

Vzhledem k tomu, že současně roste i napětí s Íránem a že USA jsou schopny vést najednou jen dvě větší války, pro Čínu Vladimír Putin otvírá nové možnosti v Pacifiku a v budoucnu možná i cestu k obsazení Tchaj-wanu. Čínsko-ruské sblížení tak může, ovšem jen dočasně, pokračovat rychleji, než bychom donedávna čekali.

Marek Hudema

Macron, Scholz, MZ

Postoje k Rusku se liší víc v rétorice než v realitě

Ríká se, že Evropa je vůči Rusku a Putinově politice nejednotná. Je to už klišé. Jako každé klišé má i toto nějaký základ, ale skutečnost mu až tolik neodpovídá. Ano, pozice států EU se odlišují od postojů USA či Británie. Ale vzájemné rozdíly v rámci EU zásadní nejsou. Ať už si to vyhodnotíte jako minus, či jako plus.

Vidíme to teď, kdy francouzský prezident Macron zamířil do Moskvy, německý kancléř Scholz do Washingtonu (jednat o Rusku i Ukrajině), šéfkyně německé diplomacie Baerbocková do Kyjeva a českému prezidentu Zemanovi se vyčítá poškozování česko-ukrajinských vztahů. Jistě, rétorika těchto státníků se různí, ale jejich cíle se liší méně, než by se mohlo zdát.

Macron před odletem do Moskvy řekl: „Geopolitickým cílem Ruska dnes není Ukrajina, ale vyjasnit si pravidla soužití s NATO a EU.“ Kde už jsme to slyšeli? Od Putina na bezpečnostní konferenci v Mnichově před 15 lety. Ještě výrazněji od jeho ministra Lavrova tamtéž v únoru 2015. („Nejprve se musí znovu nastolit mezinárodní bezpečnostní řád, pak může následovat řešení pro Ukrajinu.“) Ríká-li to teď Macron, neznamená to, že jde hned na ruku Putinovi, ale že si uvědomuje jeho priority. Kancléř Scholz zase před odletem do USA trval na tom, že Německo zbraně na Ukrajinu vyvážet nebude.

Oba státníci chtějí v jádru totéž co Miloš Zeman (zkoumat ruské priority, nevyvážet zbraně na Ukrajinu), leč nenadává se jim otevřeně do zrádců Západu. Zeman má neblahý dar. Dokáže sice nahlas otevírat zamlčovaná témata a nabízet nekonvenční postupy (v roce 2017 řekl, že Krym už je pro Ukrajinu definitivně ztracený, ale mohla by dojednat s Moskvou oškodnění). Ale nabízí to v balení působícím odpudivě (Ukrajina mu vyčítá, že uvažuje ve stylu „o nás bez nás“, na což má být Česko citlivé). Je škoda, že tak pomíjí veškerou solidaritu s Ukrajinou. Devaluje tak argumenty, jež by posloužily jako oponentura v době, kdy hlavní názorový proud nahlíží Rusko jen jako zdroj ryzího zla.

Zbyněk Petrůček

ČNB a boj s globálními vichry

Místo aby premiér Fiala kritizoval centrální banku, jde jí vláda naproti

Česká národní banka minulý týden opět prudce zvýšila úrokové sazby. Nutno podotknout, že tentokrát alespoň nešlo o zvýšení neočekávané. Vláda k tomu mlčí, opozice ČNB kritizuje.

Globální trendy způsobené pandemií, oživením postpandemické poptávky a výpadky dodávek, tedy logisticko-kontejnerovou krizí, jsou všude ve světě víceméně podobné. Většina velkých centrálních bank světa zvyšování úroků buď odkládá, nebo ho teprve s relativně dlouhým předstihem oznamuje, nebo se začínají úroky zvyšovat, ale o řády mírněji než v případě ČNB.

Ekonomové – a to je jedna z mála věcí, kde se shodnou – říkají, že brzdicí efekt vysokých úroků se projeví za rok a spíše až za rok a půl. Nedoufejme však, že se za rok či za rok a půl pozná, kdo měl dnes tzv. pravdu. Výsledek zamlží ideologie a projevy ega starších bílých mužů (pozor – pokus o žert) o to, kdo měl pravdu, který narativ je vítězný, kdo před čím varoval či nevaroval. Pokud se česká ekonomika propadne na začátku příštího roku do recese, najde se určitě řada těch, kteří budou říkat, že za to ČNB vůbec nemůže.

Oáza zdravého rozumu?

Co se Evropy týče, tak v postupu centrálních bank můžeme zaznamenat rozdělení východ–západ. Centrální banky zemí ve středu a na východě Evropy (a to včetně Ruska), které nejsou v eurozóně, zpřisňují mnohem rychleji a razantněji než jejich sestry na západě, i když ČNB vede. Je tedy východ oázou zdravého rozumu? To si dnes nemyslí jen experti na východě, ale i někteří analytici ze západu. Najdeme zde paralely i v jiných oblastech. Východ je konzervativnější také ve věci zeleného budovatelství a pokrokové uvědomělosti, která se stále více zakřeňuje na obou březích Atlantiku.

Východ je skeptický v genderových tématech i ve věci nové cenzury. V těchto oblastech se nám jeví, že zdravá skepse a odstup středu a východu Evropy je i na základě naší společné zkušenosti s „reál-

JAN MACHÁČEK
spolupracovník LN,
předseda správní rady IPPS

Uměle vyvolaná recese (a z pohledu Evropy unikátní), jako byla u nás v roce 2012, může nakonec zadlužení paradoxně zvýšit

”

nou utopii“ opodstatněná. Platí to ale i pro centrální banky? Mají centrální banky na západě opravdu horší analytiku a expertní týmy, než má centrální banka v České republice? Jsou vedeny nekompetentními a amatérskými autoritami? Zde je na místě obezřetnost a pochybnost.

Zajímavé je, že kroky ČNB nejsou u nás podrobeny ostré kritice ze strany průmyslových a hospodářských komor a exportérů. Kritika je vlažná a málo viditelná. Proč? Velké firmy si půjčují v eurech a většina ostatních má na seznamu trablů jiné priority. Momentálně jsou to vysoké či spíše smrtící ceny energií, na druhé straně nedostatek pracovníků a na třetím místě výpadky a úzká hrdla na straně nabídky. Tyto nerovnováhy se ale časem srovnají a pak bude propast mezi financováním firem a podnikatelů v eurozóně a u nás nejen bít do očí, ale i fyzicky strašně bolet. Naše firmy a firmy v eurozóně si silně konkurují.

Českým specifickým svého druhu je, že kroky centrální banky komentují v mé-

diích prakticky výhradně bankovní analytici. Banky ale na zvyšování úrokových sazeb velice vydělávají, a tak se bankovní analytici ocitají v konfliktu zájmů. Výjimku učinil ekonom České spořitelny David Navrátil, když nedávno na serveru Roklen 24 upozornil, že existuje institut výjimky z plnění inflačních cílů, o kterém ČNB píše na svých webových stránkách. Jde o „nárazové změny exogenních faktorů (jedná se zejména o šoky na straně nabídky), jež jsou zcela či ve značné míře mimo dosah opatření měnové politiky centrální banky.“ Proč ČNB tento svůj institut nevyužívá, je záhadou.

Nezávislá, nikoli nedotknutelná

Dalším českým specifickým je, že ČNB kritizuje opozice a vládě se její politika zřejmě líbí, protože k tomu mlčí. Je to paradoxní proto, že pokud ČNB svou zbrklou přísnotou vyvolá nakonec recesi a poškodí ekonomiku, tak na tom opozice politicky vydělá. Ale nejen to: nabídková krize ještě zdaleka neskončila (všichni teď na živo vidíme, jaké restriktive se stále uplatňují v Číně). Místo toho, aby premiér Fiala kritizoval ČNB, jeho vláda jde v této situaci centrální bance naproti zpřisňováním rozpočtové politiky. Nelze vyloučit, že souhra měnové a fiskální politiky zapůsobí procyklicky, právě proto, že efekty těchto kroků mají podobná zpoždění.

Tato vládní koalice mluví na mladé voliče a chce snížit zadlužení vůči HDP, přestože je jedno z nejnižších v Evropě. Uměle vyvolaná – self inflicted – recese (a z pohledu Evropy unikátní), jako byla u nás v roce 2012, může nakonec zadlužení paradoxně zvýšit.

Ještě je dobré připomenout jednu věc: ČNB je u nás z ústavy nezávislá, ale leckdo si myslí, že to znamená nedotknutelná a nekritizovatelná. Kritizovat – a třeba i ostře – je ale normální a vůbec z toho nevyplývá, že by ČNB chtěla nezávislost někdo brát. Je zásadní rozdíl mezi ostrou kritikou a útokem na nezávislost. Bylo by smutné, kdyby dojem ve smyslu „ohrožení nezávislosti“ ovlivňoval měnový úsudek centrální banky.

VYROZUMĚNÍ

Gott není národní hrdina

Pěstování image romantického pěvce Gott podřídil svůj život a byl také ochotný jí leccos obětovat

”

JANA
MACHALICKÁ
redaktorka LN

Kniha Pavla Klusáka *Gott: Československý příběh* působí na velkou část obyvatel české kotliny jako červený hadr na býka. A přitom je tento pokus podrobit kritice život Karla Gotta, takto nejoblíbenějšího českého zpěváka pop music poválečné doby, naprosto legitimní. To, co se léta publiku předkládalo, tedy řekněme oficiální curriculum vitae vymodelované samotným Mistrem a jeho svitou, po něčem takovém přímo volalo. Uvést na pravou míru různé mýty, neřknu-li výmysly, bylo pro hudebního publicistu dráždivé a Klusák určitě nebyl veden nenávisť či snahou Gotta dehonestovat. Přesto se v diskusích pod recenzemi jeho knihy otevřely vydatné žumpy.

Aniž bychom přečtenovali tyto reakce, přece jen jde o hlas lidu o něčem vypovídající. Třeba i o tom, že většina diskutujících knihy vůbec nečetla a nemá ani ponětí o domácím hudebním scéně. Ale klidně se budou hloupě otírat o Jana Klusáka, který patří k naší skladatelské špičce. Dle těchto znalců je totiž Karel Gott nedotknutelný nejenom stran svého zpěvu, ale i morálních postojů a to už je přece jenom na pováženou.

Někdo rád holky, jiný zase vdolky, jedni považují Gottaovo sentimentální songy pro paní a dívky za otravnou hudební

vatu, druzí se za ně budou bít jako za vrcholnou tvorbu. Sám Karel Gott se označoval za zpěváka romantických písní, za tenora, který rozdává radost a lásku. Nevzpomínám si, že by třeba v osmdesátých letech někdo z mé generace poslouchal Gotta. Boba Dylana, to ano, ale Gotta? To bylo něco jako jít na operetu. V každém případě pěstování image romantického pěvce Gott podřídil svůj život a byl také ochotný jí leccos obětovat. Měl tu smůlu, že poté, co jeho popularita začala stoupat, přišel náraz normalizace a on se vědomě dal do služeb tehdejšího režimu.

Neměl mnoho na výběr, však také po něm nikdo nepožadoval odchod do disentu a jiné hrdinské postoje. Ovšem jeho podpora husákovského establishmentu byla znechucující, což si dneska nikdo nechce pamatovat. Tvrdit, že Gott rozdával širokému publiku svými písněmi dobrou

náladu v časech špatné vlády, je demagogie, která jde naproti nejobecnějšímu vkusu. A ten se zpravidla řídí jinými parametry, než je skutečná kvalita. U mnoha lidí vzbuzovala dobrou náladu podstatně jiná hudba domácí i zahraniční, často taková, kterou bolševik nemohl vystát. Úvahy o tom, jak Karel Gott svou kantilénou pomáhal lidem přežít zlé časy, není nic jiného než jízda na obludě a lhaní si do vlastní kapsy.

Ke zmatení hodnot nejspíš přispívá i to, že Karel Gott byl laskavý, přátelský a nekonfliktní člověk, který rád vedl diskuse na různá témata. Také nikomu neházel klacky pod nohy a choval se slušně i ke kolegům, ba jim dokonce pomáhal, a nejsou to žádné nové pověsti české. Ve filmu Olgy Špátové, jakkoliv byl zčásti i v jeho režii, jsou výmluvně pasáže, třeba setkání s Martou Kubišovou, plné smíření a vzájemného respektu. To má také svou váhu. Ke svým fanynkám byl vstřícný a znal cenu jejich přízně, sám sobě byl nejlepší manažerem a měl obchodnického ducha.

Nebyl však národní hrdina, nýbrž celoživotní oportunist. A nezmění to žádné výpady vůči těm, kteří se na jeho životní příběh chtějí podívat nepředpojatě, zkoumat tento fenomén i ve společensko-politickém kontextu, protože Gott byl součástí našich životů víc než půl století a v každé dekádě zosobňoval něco jiného. O tom minulém už většina nechce slyšet, dokonce i Milan Kundera zacoval, dnes je přijatelná jen pozice nedotknutelné ikony a to je také zajímavý vývoj, který vypovídá i o našem pružném zacházení s pamětí.

LIDOVÉ NOVINY

Vydavatel: MAFRA, a. s., Karla Engliše 519/11, 150 00 Praha 5, IČ 45313351, evidenční číslo MK: E 5168, ISSN 0862-5921

REDAKCE:

ŠÉFREDAKTOR Petr Bušta ŘEDITEL Veselín Vačkov

VEDOUČÍ VYDÁNÍ Lukáš Novotný, Vít Štěpánek

HLAVNÍ EDITOŘI Petr Závoda, Martin Hampejs, Tomáš Tománek

ŠÉFKOMENTÁTOR Petr Kamberský VEDOUČÍ LIDOVKY.CZ Petr Vnouček

VEDOUČÍ REDAKTOŘI RUBRIK Martin Zvěřina (národy), Kateřina Surmanová (domov),

Michal Pavec (biznis), Robert Schuster (svět), Jana Machalická (kultura),

Antonín Vavrda (sport), Michal Růžička (foto), Petra Smítalová (Akademie),

Roman Šitner (Nemovitosti), Radek John (Medicína & věda), Martin Egýd (seriály LN),

Petr Kamberský (Orientace), Kateřina Svobodová (Relax),

Marie Bordier (Pátek LN), Eva Hliniovská (Esprit)

VEDOUČÍ GRAFICKÉHO STUDIA Štěpán Korčíš FOTOEDITOR Jan Bezucha, Petr Homolka

JAZYKOVÁ REDAKTORKA Iva Pospíšilová

Adresa redakce: Lidové noviny, Anděl Media Centrum, Karla Engliše 519/11, 150 00 Praha 5 – Smíchov

Tel. ústředna 225 067 111, dopisy@lidovky.cz, www.lidovky.cz

Inzerce: Mafra, a. s., Anděl Media Centrum, Karla Engliše 519/11, 150 00 Praha 5 – Smíchov,

Key Account Manager: Ivana Weissová, ivana.weissova@mafra.cz,

konference: Jan Krejdl, jan.krejdl@mafra.cz, https://events.mafra.cz

Inzerce v regionech: Severní Čechy tel. 478 636 311, Liberecký kraj tel. 488 123 311, Hradecký kraj

tel. 498 515 311, Pardubický kraj tel. 467 303 311, Jižní Čechy tel. 388 909 313, Plzeňský kraj tel. 374 333 311,

Karlovarský kraj tel. 359 404 311, Moravskoslezský kraj tel. 558 959 311, Střední Morava tel. 583 808 311,

Východní Morava tel. 576 202 311, Jižní Morava tel. 516 202 315, Vysočina tel. 564 606 311

Předplatné: Informace, objednávky pro tuzemské doručování, změny a přerušení na tel. 225 555 533,

e-mail: predplatne@lidovky.cz, www.lidovnoviny.cz a na adrese Lidových novin,

oddělení předplatného. Reklama na bezplatné lince 800 912 912

Digitální vydání: www.lidovnoviny.cz

Tisk: TISKÁRNA MAFRAPRINT Praha a Olomouc. Rozšiřuje PNS, a. s.

Prodány nákladově ABC ČR. Četnost: vychází denně kromě neděle, místo vydání: Praha

© MAFRA, a. s., 2022 nebo uvedení dodavatele obsahu. Jakékoli užití a šíření částí nebo celku obsahu

Lidových novin (včetně jejich překladu) bez písemného svolení vydavatele je zakázáno.

Vydavatelství MAFRA, a. s., je součástí koncernu AGROFERT.

Pondělí RENTGEN
Josefa Veselky

Úterý VYROZUMĚNÍ
Jany Machalické

Středa TELESKOP
Radka Johna

Čtvrtek OSTBLOG
Roberta Schustera

Pátek LÉKÁRNA
Istvána Léka

Sobota CHLÍVEK
Petra Kamberského